

ТОВА СЕ СЛУЧИ

През изминалите години, та и до днешни дни работата на ПСС винаги се е радвала на голям интерес, както от страна на медиите, така и от страна на нашата общественост. Българският печат, радиото и телевизията регулярно са помещавали репортажи, статии и снимков материал, отразяващи дейността на ПСС в различни аспекти. Естествено е, че най-голям интерес са предизвиквали материалите, отразяващи проведените спасителни акции, особено тези, при които реално са спасени човешки животни. В архивите на службата се пазят публикации /извадки от вестници и списания/, отразяващи организационното състояние на службата през изминалите години и проведените, различни по същество, спасителни акции. Материалите – репортажи, статии и снимков материал са дело на наши изтъкнати планинари, спасители и алпинисти, чиято съпричастност към спасителната служба спомогна много за поддържане на високо ниво на авторитета на ПСС сред българската общественост. Тук му е мястото да

споменем имената на журналистите – Ат. Вълчев, В. Петров /в. "Ехо"/, Б. Кючуков, Ем. Антонов - сп. "Народна култура", и фотографите – Н. Миронски, Л. Томов, Л. Донов, Т. Симеонов, които през годините отразяваха и илюстрираха дейността на ПСС във всички нейни аспекти. Надявам се по-нататъшните редове да събудят у вас определен интерес не само като фактологичен материал, а може би и като спомени за участие в някои от сериозните прояви на ПСС през годините.

В сп. "Български турист", кн. 7 и 8 от м. септември-октомври 1943 г. са публикувани две статии - едната е на проф. Ем. Шаранков, а другата на известния в алпийските и планинарските среди Константин Саваджиев. В статията си проф. Шаранков – един от основателите на ПСС през 1933 г., прави историческа справка за службата от момента на нейното основаване до 1943 г., когато е издадено това списание. Чрез обстоен, обективен анализ се проследява развитието на ПСС през тези години, линията на възход и падение, моментите на съществуване в различни организации и моментите и на закриване. Не са спестени

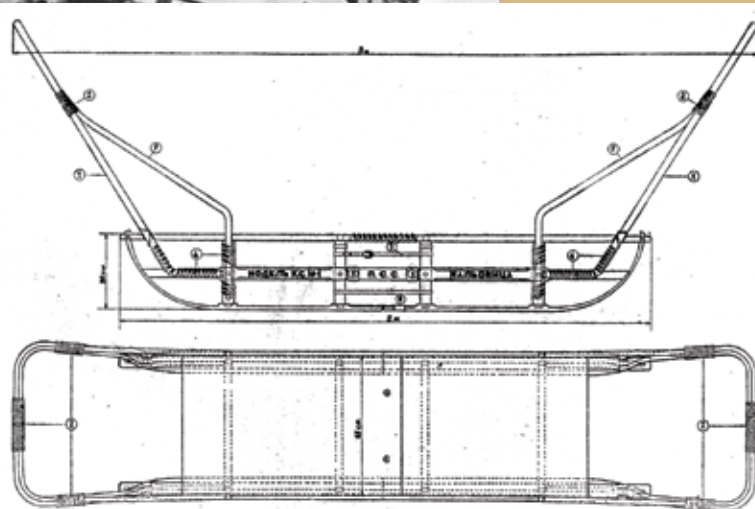

гневните, горчиви мисли към тези, които на времето са използвали съществуването на ПСС за лични облаги. Но независимо от криволиченията ПСС продължава да съществува и ще съществува, поради самия факт, че обществото не може без нея. Накрая статията завършва с мислите: "1943- 44 год. е пред прага - Върховното разпъване на кръст, което човечеството изживява, поради своето духовно несъваршенство, ще разлее нова светлина върху оцелелия. Светът ще бъде за всеки, за всички. Малкият устрем на отделното

на пострадалия става по-сигурно. Този тип шейна дълги години е основното средство за транспорт в планината в зимни условия.

Сп. "Турист", бр. 1 от 1956 г. - статията е озаглавена "Планински спасители" и е написана под формата на интервю с м.с. Петър Златев, тогавашен ръководител на ПСС при БЧК. Третира се дейността на службата в периода 1954-1955 г. Наред с описване на организационното състояние на ПСС интересен е фактологическият материал за нещастните случаи,

Конструкция на новия модел спасителна шейна

човешко същество ще отгадава тайнственото, което е заровено в този свят, ще оборва страданието, което се ражда от допира с този свят.

А пред прага на всяка една още неизтекла мигновеница историята следва само едно повеление: тя затваря своята книга.

Тя чака да протече времето – или да преминем ние край него, през него - запълнени с дела, добри и лоши.

Тя остава открита възможността и на ПСС да подбира, да съгражда, да отстоява..."

В статията си под надслов "Новият модел спасителна шейна" К. Саваджиев, след като се обосновава на факта, че през последните години скиорският травматизъм се е увеличил, предлага конструктивно нов вид транспортно средство за зимни условия, което да бъде направено по швейцарския модел, използван до момента, но съставено от две части. Чрез оригинално конструктивно решение "Бай Коце" създава транспортна шейна, наречена тип "Мальовица", състояща се от две части, сглобяващи се за около 2-3 мин. Вместо въжета, регулиращи спускането, се конструират специални извити дървени дръжки, чрез които транспортирането

станали през тези две години, а именно:

На 5.08.1954 г. трима армейски алпинисти загиват на стената на в. Вихрен. На 9 декември същата година над х. "Рибни езера" загиват трима туристи, попадайки в лавина по време на провеждането на зимен туристически поход, а на 1.01.1955 г. в Северния Джендем, под в. Ботев в Стара планина загиват трима опитни пловдивски алпинисти. Във връзка с тези нещастия ПСС набелязва и извършва редица мероприятия за засилване на профилактичната дейност. Естествено е, че при провеждането на спасителните акции участващите са планинските спасители от отрядите в страната.

Зимата на 1955 г. е трагична и за хората, работещи в планините. На 11 и 12 февруари по северните склонове на Стара планина, около в. Бедек, в местността "Корджови колиби" лавина затрупва 7 души горски работници, от които петима загиват. В организираната спасителна акция участват спасители от Габрово, Казанлък и София, които успяват да спасят двама от пострадалите.

На 15 февруари същата година под х. "Заврачица" в Рила от в. Мусли чал пада огромна лавина и отнася покрива на бараката, в която пребивават двама

докарани живи в хижата и с общите усилия на всички успяват да ги върнат към живота.

По-нататък статията продължава с изреждането на нещастията през зимата на тази година, при които са организирани спасителни акции:

Пловдивските планински спасители успяват да спасят миньор, който, излизайки от рудника в мъгливо време, увисва над голяма пропаст. В този случай е използван и хеликоптер.

Срещу Нова година спасителите от отряда на Дупница успяват да спасят в снежна виелица 27 ученици, отиващи да прекарат празниците на х. "Ив. Вазов".

През същата зима няколко работници от "Минно-геоложки проучвания" са затрупани от лавина в Осоговската планина. В спасителната акция участвуват 50 души спасители, които успяват да върнат към живота двама от тях.

Споменатите публикации, написани в далечни години, напомнят на сегашните членове на ПСС, а и на нашите много по-възрастни приятели - спасители за дейността на службата през този период от време. С това ни най-малко не се омаловажава дейността на ПСС в следващите години, та и до сега. В този ред на мисли не мога да не спомена голямото нещастие с българските алпинисти, станало на 16.12.1966 г., когато загинаха 11 души от лавината на Орлето. Основна роля за приключването на акцията изиграха планинските спасители. В по-близките години няма да забравя тежките акции, които се проведоха през 1992 г. за намиране и спасяване на петима туристи, загубили се в района на х. "Бенковски", голямата лавина, паднала в края на февруари от Малка Мальовица и затрупала двама алпинисти, голямата акция за търсене на изгубени около в. Амбарица през 1994 г., при която участвуваха спасители от пет отряда и включилите се в нея два хеликоптера и т.н.

Всичко това недвусмислено говори, че ПСС от момента на нейното създаване до сегашни дни е била една авторитетна организация, ползваща се с уважение в обществото и готова във всеки момент да окаже помощ на пострадали в планината.

Венелин Петров
Инструктор в ПСС

работници от Хидрострой. Единият от тях успява да се спаси, но другият е намерен мъртъв под затрупалия го сняг. На края в интервюто са поместени интересни факти, касаещи организационното състояние на ПСС. Службата е разполагала с 350 планински спасители, а спасителските ядра са действували в София, Пловдив, Благоевград, Разлог, Левски, Клисурса, Троян, Севлиево, Габрово, Казанлък и Банско.

В бр.2 от 1965 г. на списание "Наша родина" е поместена статия, озаглавена "Хората в синьо". Статията е написана много интересно, първоначално преразказваща случай, станал през зимата на 1965 г. в района на х. "Алеко".

Известният наш алпинист и основател на ПСС Александър Белковски, събрал в една зимна вечер планинари около камината на х. "Алеко", разказва за първотосизимно изкачване на в. Вихрен. В този момент влиза измръзнал скиор и съобщава за две момичета, които бедстват на границата на изтощението, някъде на Платото. Веднага четирима планински спасители тръгват да ги търсят и след три часа момичетата са